

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kuntatalousohjelma 2022-2025, Kevät 2021

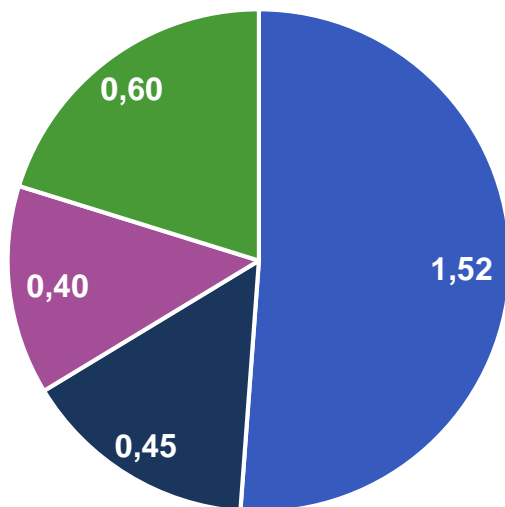
finanssineuvos Tanja Rantanen
Kunta- ja aluehallinto-osasto

Koko kuntatalous vahvistui merkittävästi vuonna 2020 koronatukien ja maltillisen menokehityksen seurauksena

- Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu vuosikate vahvistui tilinpäätösarvioiden mukaan peräti 2,4 mrd. euroa vuodesta 2019 ollen noin 4,6 mrd. euroa vuonna 2020.
- Vuosikate riitti kattamaan poistot koko maan tasolla sekä kaikissa kuntakokoryhmissä.
- Kuntien lainakanta kasvoi edelleen vuonna 2020, mutta lainakannan kasvu rauhoittui hieman edelliseen vuoteen verrattuna.
- Negatiivisen vuosikatteen kuntien lukumäärä väheni voimakkaasti vuonna 2020. Negatiivisen vuosikatteen kuntia oli vuonna 2020 vain kaksi, kun edellisvuonna määrä oli 65.
- Tilinpäätösarvioiden mukaan erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevien kuntien arviointimenettelyyn voisi olla tulossa 4–6 uutta kuntaa syksyllä 2021.

Kunnille osoitetaan tukea koronavirustilanteessa yhteensä 5,4 mrd. euroa vuosina 2020-2021

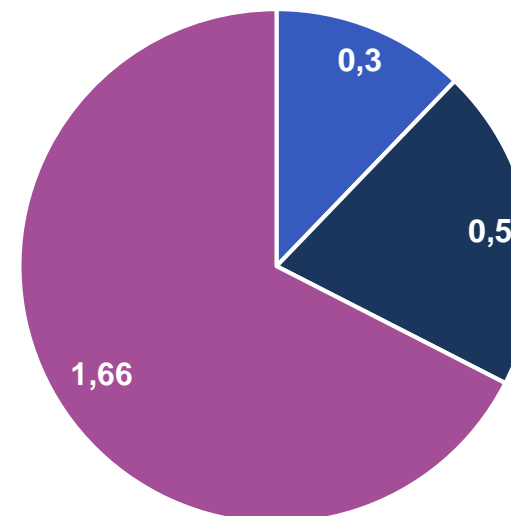
Vuoden 2020 lisätalousarviot,
2,97 mrd. €*

- Peruspalvelujen valtionosuuden lisäys
- Yhteisöveron jako-osuuden korotus 10 %-yks.
- Sairaanhoitopiirien valtionavustus
- Muut tukitoimenpiteet

*Osa tuesta, arviolta 400 milj. euroa, maksetaan kunnille ja kuntayhtymille vasta vuoden 2021 puolella.

Vuoden 2021 varsinainen talousarvio,
2,46 mrd. €

- Peruspalvelujen valtionosuuden lisäys
- Yhteisöveron jako-osuuden korotus 10 %-yks.
- Välittömästi koronavirustilanteeseen liittyvien kustannusten korvaaminen kunnille

Vuoden 2021 lisätalousarviossa kunnille osoitettiin lisätukea noin 32 milj. euroa.

Vuoden 2021 ensimmäiseen lisätalousarvioon sisältyvät tuet kunnille

- Kunnille osoitettiin lisätukea 1,3 milj. euroa liittyen kuntavaalien äänestyksen turvalliseen toteuttamiseen poikkeuksellisissa olosuhteissa.
- Tukitoimiin opintojen keskeyttämisen ehkäisemiseksi ja opiskelijoiden hyvinvoinnin lisäämiseksi sekä opiskelijoiden osaamiserojen tasoittamiseksi ammatillisessa koulutuksessa osoitettiin 17,5 milj. euron lisäys, josta kuntatalouteen arvioidaan kohdistuvan 13,1 milj. euroa.
- Valtionavustukseksi kunnille lasten, nuorten ja perheiden tukemiseksi koronaviruspandemian aiheuttamassa tilanteessa ja sen jälkihoidossa osoitettiin 17,5 milj. euron lisäys.

Hallituksen kuntataloutta koskevat linjaukset vuosille 2022-2025

Kuntien valtionavut vuosina 2020-2025

Kuntien ja kuntayhtymien valtionavut, milj. euroa, kehysvuodet vuoden 2022 hintatasossa

	2020 TA	2020 TA+LTA:t	2021	2022	2023	2024	2025
Laskennalliset valtionosuudet	8 106	9 701	8 754	9 052	3 370	3 408	3 403
VM	7 074	8 652	7 697	7 934	2 282	2 312	2 322
OKM¹⁾	1 032	1 049	1 057	1 118	1 088	1 096	1 081
josta kuntayhtymien osuus	1 041	1 478	1 522	1 541	1 488	1 483	1 467
Muut valtionavut							
OM yhteensä	-	-	1	11	11	32	-
VM yhteensä	40	420	37	253	30	20	20
OKM yhteensä	238	405	285	205	157	159	161
MMM yhteensä	6	7	6	6	6	6	6
LVM yhteensä	43	243	43	43	43	43	43
TEM yhteensä	196	230	247	204	158	160	159
STM yhteensä²⁾	517	900	2 243	565	88	88	88
YM yhteensä	57	94	57	52	32	11	10
Muut valtionavut yhteensä	1 101	2 304	2 924	1 401	554	518	486
Verotulomenetysten kompensatiot	2 269	2 383	2 360	2 601	794	793	806
Valtionavut yhteensä	11 419	14 388	14 037	13 054	4 718	4 719	4 696

1) Kuntien laskennallinen osuus on arvioitu OKM:n hallinnonalan (ml. yksityiset) kokonaisuudesta.

2) Sote-uudistuksen myötä suurin osa STM:n hallinnonalan valtionavuista siirtyvät hyvinvointialueille vuonna 2023.

Peruspalvelujen valtionosuus ja veromenetysten korvaukset vuosina 2020-2025

Kuntien peruspalvelujen valtionosuus ja veromenetysten korvaukset vuosina 2020-2025, milj. euroa, kehysvuodet vuoden 2022 hintatasossa

	TA 2020	TA+LTA 2020	TA 2021	2022	2023	2024	2025
VM, peruspalvelujen valtionosuus	7 074	8 652	7 697	7 934	2 282	2 312	2 322
Verotulomenetysten korvaukset	2 269	2 383	2 360	2 601	794	793	806
Yhteensä, milj. euroa	9 343	11 035	10 057	10 535	3 076	3 105	3 128

- Kunnan peruspalvelujen valtionosuutta koskevat laskelmat vuosille 2023-2025 ovat vielä alustavia, ja ne tarkentuvat muun muassa sote-laskelmien päivityksen myötä.
- Sote-uudistuksen vaikutukset valtionosuuksiin käydään huolellisesti läpi. Tarvittavat muutokset tehdään seuraavaan julkisen talouden suunnitelmaan vuosille 2023-2026.

Peruspalvelujen valtionosuuteen vaikuttavat tekijät vuosina 2022-2025

- Vuoden 2022 valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus on 562 milj. euroa, josta osa johtuu tarkistuksessa käytettävän laskentatavan muutoksista. Johtuen siitä, että kuntataloutta on tuettu erittäin voimakkaasti vuonna 2020 ja koronasta aiheutuvat välittömät kustannukset kompensoidaan kunnille myös 2021, vuoden 2022 kustannustenjaon tarkistuksen valtionosuusvaikutusta ei huomioida.
- Kuntien peruspalvelujen valtionosuuksien tasoa nostetaan erikseen noin 246 milj. eurolla vuodesta 2022 alkaen.
- Indeksitarkistus (2,2 %) lisää valtionosuutta noin 165 milj. euroa vuonna 2022.
- Kilpailukyky sopimukseen liittyvä vähennys vähentää valtionosuutta 233,6 milj. eurolla vuonna 2022.
- Valtionosuutta vähentää 10 milj. euron siirto kuntien yhdistymisavustuksiin vuodesta 2022 alkaen.
- Vuodesta 2023 alkava valtionosuuteen kohdistuu pysyvä 24 milj. euron sopeutus, joka on osa hallituksen kaikkiaan 370 milj. euron uudelleenkohdennuksia.
- Kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmään osoitetaan 10 milj. euroa vuosina 2021-2023 siirtona kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta.

Julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvät uudet kuntatalouteen vaikuttavat toimenpiteet (1/2)

- Lastensuojeluun säädetään asteittain kiristynvä henkilöstömitoitus (vuonna 2022 mitoitus on 35 asiakasta/työntekijä), joka lisää valtionosuuksia 4,8 milj. eurolla vuonna 2022.
- Kansallisen seulontaohjelman laajennus (suolistosyövän lisääminen seulontaohjelmaan) lisää valtionosuuksia 10 milj. eurolla vuonna 2022.
- Hoivahenkilöstön vähimmäismitoituksen (0,7) toteuttaminen ja vaikutusarvion tarkentuminen lisäävät valtionosuuksia 43 milj. eurolla vuonna 2022. Yhteensä hoivahenkilöstön vähimmäismitoitukseen liittyvä lisäys on 96,5 milj. euroa vuonna 2022.
- Vuodesta 2023 sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviin liittyvät toimenpiteet ja rahoitus on siirretty perustettaville hyvinvointialueille.
- Valmistelua TE-palveluiden siirtämisestä kunnille jatketaan siten, että tehtävät siirtyisivät vuoden 2024 aikana.

Julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvät uudet kuntatalouteen vaikuttavat toimenpiteet (2/2)

- Varhaiskasvatuksessa toteutettavaan lasten tukeen osoitetaan valtionosuuksia 6,25 milj. euroa ja opetus- ja kulttuuriministeriön kautta 8,8 milj. euroa vuonna 2022. Vuodesta 2023 alkaen lisäys on 15 milj. euroa ja kohdennetaan peruspalvelujen valtionosuuksien kautta.
- Lukiokoulutuksen laatu- ja saavutettavuusohjelman toimeenpanoa jatketaan ja vuonna 2022 siihen osoitetaan 10 milj. euroa, josta kuntien osuus 9 milj. euroa.
- Ammatillisen koulutuksen opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen sekä muihin tukitoimiin opiskelijoiden tarvitseman opetuksen ja ohjauksen varmistamiseksi kohdennetaan 70 milj. euroa vuodelle 2022, mistä kuntatalouteen arvioidaan kohdistuvan noin 51,8 milj. euroa.
- Etsivään nuorisotyöhön kohdennetaan vuoden 2021 tavoin lisäyksenä 4,5 milj. euroa, joka kohdentuu kokonaisuudessaan kuntasektorille.

Julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvät muut kuntatalouteen vaikuttavat toimenpiteet

- Oppivelvollisuuden laajentamiseen kohdennetaan 65 milj. euroa vuodelle 2022, ja 107 milj. euroa vuodelle 2023 ja 129 milj. euroa vuodesta 2024 eteenpäin.
- Oppilas- ja opiskelijahuollon palvelujen vahvistamiseen perusopetuksessa ja toisella asteella kohdennetaan 20 milj. euroa vuonna 2022 ja 29 milj. euroa vuonna 2023.
- Perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmaan kohdennetaan 60 milj. euroa ja varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmaan 80 milj. euroa vuonna 2022.
- Hoivahenkilöstön sitovan vähimmäismitoituksen säätämisestä johtuen lähihoitajien koulutukseen varataan lisärahoitusta 43 milj. euroa vuodelle 2022, 30 milj. euroa vuodelle 2023 ja 16,5 milj. euroa vuodelle 2024. Tästä kuntatalouteen arvioidaan kohdistuvan noin 30 milj. euroa vuonna 2022, 21 milj. euroa vuonna 2023 ja 11,5 milj. euroa vuonna 2024.

Verotusta koskevat uudet päätökset

- Kotitalousvähennystä öljylämmityksestä luopumisen osalta korotetaan vuosiksi 2022-2027
- Vähäpäästöisten työsuhdeautojen verotusarvoa alennetaan 85 eurolla kuukaudessa vuosille 2022-2025.
- Muutosten arvioidaan vähentävän kunnallisveron tuottoa 4 milj. eurolla vuonna 2022, 2 milj. eurolla vuonna 2023, 3 milj. eurolla vuonna 2024 ja 3 milj. eurolla vuonna 2025.

Keskeisten veroperustemuutosten vaikutus kuntien verotuottoon vuositasolla, milj. eur	2022	2023	2024	2025
Ansiotuloverotuksen indeksitarkistus¹⁾	-173	-8	-8	-8
Kotitalousvähennyksen laajentaminen öljylämmityksestä luopumisen osalta	-2	1	0	0
Liikenteen työsuhde-etujen laajennukset²⁾	-6	-0,5	-2,5	-2
Sote-uudituksen vaikutus kunnallisveron tuottoon	0	-13 460	0	0
Sote-uudistuksen vaikutus kuntien yhteisöveron tuottoon	0	-690	0	0
Irtaimen käyttöomaisuuden korotetut poistot	1	1	13	-2

¹⁾ Tekninen oletus vuosille 2024—2025

²⁾ Sisältää aikaisemmin tehdyt päätökset

Kunnista siirretään hyvinvointialueille koko maan tasolla yhtä paljon kustannuksia ja tuloja, vuoden 2022 taso

Siirtyvät sote-palvelujen ja pelastustoimen kustannukset 20,6 mrd. euroa

Siirrettävät valtionosuudet
7,2 mrd. euroa

- Soten osuus laskennallisista kustannuksista ja lisäosista, yht. 5,35 mrd. euroa
- Lisäksi 70 % veromenetysten korvauksista, yht. 1,84 mrd. euroa

Siirrettävät verotulot
13,4 mrd. euroa

- Yhteisöverosta siirretään n. 0,67 mrd. euroa
- Kunnallisveron tuottoa alennetaan 12,8 mrd. euroa; kaikkien kuntien kunnallisveroprosentteja alennetaan 12,39 %-yksiköllä

PERIAATE:

Kuntien väliset kunnallisveroprosenttien vaihteluvälit ja kuntalaisten veroasteet pysyvät ennallaan 12,39 %-yksikön (arvio) siirron jälkeen.

Lisätietoja

- Kuntatalousohjelma sekä kuntakohtaiset painelaskelmat:
 - vm.fi/kuntatalousohjelma
- Ennakolliset valtionosuuslaskelmat vuodelle 2022:
 - vm.fi/valtionosuuspaatoksia-ja-laskentatietoja

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!